

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи групової роботи у реабілітації

Освітня програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри загальної
та клінічної психології
Протокол № 1 від «28» вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методи групової роботи у реабілітації
Викладач (-і)	Доктор психолог.н., професор Міщиха Лариса Петрівна
Контактний телефон викладача	0999115572
E-mail викладача	Kreativ-i@ukr.net
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://magpsychol.pu.if.ua
Консультації	згідно розкладу

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток вмінь майбутніх психологів надавати психологічну допомогу особистості в груповому форматі.

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу: освоєння майбутніми психологами теоретичних та методологічних основ групової роботи у реабілітації, психологічного тренінгу, знайомство з різними видами тренінгових груп, підходами до вирішення різноманітних практичних завдань майбутньої професійної діяльності.

Завдання викладання дисципліни – дати знання з основ організації та проведення технологій психологічного тренінгу, принципів, норм групової роботи, вимог до психолога, що проводить групову роботу, структуру та динаміку процесу групової психокорекції у реабілітації.

Цілі курсу: дати знання з основ організації та проведення технологій психологічного тренінгу, принципів, норм групової роботи, вимог до психолога, що працює в групі, структуру та динаміку процесу групової психокорекції у реабілітації.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, клінічної та реабілітаційної психології та професійної підготовки психологів, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.
- ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням верифікованих методів та технік.
- СК 5. Організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК 6. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно-та мультидисциплінарних командах.
- СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.
- СК 11. Здатність створювати, організовувати та реалізовувати психологічний супровід та реабілітацію людини у ситуації хвороби.

Програмні результати навчання

- ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати результати.
- ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати адекватності.

ПР13. Використовувати модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності психолога у медичних, санітарно-реабілітаційних закладах

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2- й семестр	053 Психологія	1 курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
ТЕМА 1. Історія розвитку групових методів роботи у реабілітації	Лекція, семінарське заняття.	Вачков І.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с. Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.	1. Написати реферат на тему: «Месмер: лікування в групі»; «Історія розвитку групової психотерапії».	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10 б – за підготовку і презентацію реферату	Перший тиждень

		<p>Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с.</p> <p>Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с.</p> <p>Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические рекомендации. 4.2. - К., 1991. - 54 с.</p>	<p>2.Описати переваги групової психотерапії над індивідуальною психотерапією.</p>	<p>10б за індивідуальну роботу</p>	
--	--	--	---	--	--

<p>ТЕМА 2.. Основні засади групової роботи в реабілітації</p>	<p>лекція, семінарське заняття</p>	<p>Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с.</p> <p>Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с.</p> <p>Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с.</p>	<p>1. Описати та проаналізувати співвідношення понять: «групова психотерапія», «групова психокорекція», «груповий тренінг».</p> <p>2. Проаналізувати й написати специфіку впливу групи на реабілітаційний процес. Окреслити сильні сторони групового впливу у процесі реабілітації особистості.</p> <p>3. Законспектувати: Групова динаміка як чинник психокорекції. // Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції. К.: Вища школа, 2004. - С.30-40.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10б за індивідуальну роботу</p> <p>конспект праць з презентацією (10 б);</p>	<p>Другий-тиждень</p>
--	------------------------------------	--	--	---	-----------------------

		Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические рекомендации. 4.2. - К., 1991. - 54 с.			
ТЕМА3. Роль психолога-тренера у груповій роботі	лекція, семінарське заняття	Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с. Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с. Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с. Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая	1.Опрацювати й описати основні функції психотерапевта на кожній стадії групового процесу у реабілітації 2. Виписати професійні навички групового тренера	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10б за індивідуальну роботу	Третій тиждень

		энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с. Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с. Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические рекомендации. 4.2. - К., 1991. - 54 с.			
Тема 4. Методи групової роботи	лекція, семінарське заняття	Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с. Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.	1. На основі навчально-методичного матеріалу (список літератури додається) побудувати (схематично) таблицю (модель) методів групової роботи у реабілітації. 2. Описати види ігрових методів у груповій роботі.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б. (ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).	Четвертий тиждень

		<p>Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с.</p> <p>Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с.</p> <p>Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические рекомендации. 4.2. - К., 1991. - 54 с.</p> <p>Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии -</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>СПб.: Изд-во "Питер", 2000. 640 с.</p> <p>Ясвин В.А. Методические основы тренинга для педагогов // Образовательная среда. От моделирования к проектированию М., 2001.</p> <p>Яценко Т.С. Методы активного социально-психологического обучения: метод. рекомендации для студентов педагогических институтов . 4.2. К.: РУМК, 1991. - 56 с.</p>			
<p>Тема5. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації. Груп-аналітичний підхід. Групи динамічної психології (психосинтез).</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с.</p> <p>Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.</p>	<p>1.Підготовка рефератів: «Груп-аналітичний підхід у груповій роботі»</p> <p>«Психосинтез у груповій роботі з реабілітації»</p> <p>2.Виписати основні методи роботи психолога у груп-аналітичному підході</p> <p>3.Виписати основні методи роботи психолога у напрямі психосинтезу.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>10 б. (студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p> <p>10 б – за підготовку і</p>	<p>Пятий тиждень</p>

		<p>Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с.</p> <p>Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с.</p> <p>Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика; пер. с англ. - М.: Прогресс, 1993. - 386 с.</p>		презентацію реферату	
Темаб.	лекція, семінарське заняття			5 б. (вибірково, під час	Шостий тиждень,

<p>Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації. Екзистенційно-гуманістична психотерапія. Гештальтпідхід.</p>		<p>Нарахано К. Гештальт-терапия: Отношение и практика теоретического эмпиризма. Воронеж: НПО "МОДЭК", 1995. - 304 с.</p> <p>Роджерс К. О групповой психотерапии М.: Гиль - Эстель, 1993. 224 с.</p> <p>Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека/ общ. ред. Исениной Е. И. - М.: Изд. группа Прогресс, Универс, 1994. 480 с.</p> <p>Роджерс К. Клиентоцентрированная терапия. М.: "Рефл - бук", К.: "Ваклер", 1997. - 320 с. .</p> <p>Рудестам К. Групповая психотерапия.</p> <p>Психокоррекционные группы:</p>	<p>1.Підготувати реферати: «Екзистенційно-гуманістична психотерапія у груповій роботі з реабілітації» «Гештальтпідхід у груповій роботі з реабілітації»</p> <p>2.Виписати основні методи роботи психолога в екзистенційно-гуманістичному підході</p> <p>3.Виписати основні методи роботи психолога у гештальтпідході</p>	<p>опитування на семінарі). 10 б – за підготовку і презентацію реферату 10 б. (ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	
---	--	---	--	--	--

		теория и практика. М.: Прогресс, 1993. - 386 с. Харин С.С. Искусство психотренинга. Заверши свой гештальт. Мн.: Изд. В.П. Ильин, 1998. - 352 с.			
Тема 7. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації. Трансактний аналіз в групі. Когнітивно-поведінкова терапія.	семінарське заняття	Берн Е. Ігри, у які грають люди / Ерік Берн ; пер. з англ. К. Меньшикової. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 256 с Битянова Н.Р. Психология личностного роста. М.: Международная педагогическая академия, 1995. 64 с. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники:	1. Підготувати реферати: «Трансактний аналіз в груповій роботі з реабілітації» «Когнітивно-поведінкова терапія у груповій роботі з реабілітації» 2. Виписати основні методи роботи психолога у методі транскатного аналізу 3. Виписати основні методи роботи психолога КПТ.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б. (ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).	Сьомий тиждень

		учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с. Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.			
Тема8. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації. Методи групової роботи в НЛП. Психодраматичний підхід.	семінарське заняття	Байрон А. Магия нейролингвистического программирования без тайн. СПб.: Изд-во "Петербург-XXI век", 1995. 176 с. Битянова Н.Р. Психология личностного роста. М.: Международная педагогическая академия, 1995. 64 с. Борисова С.Е. Деловая игра как метод социально-психологического тренинга Вопросы психологии. 1999. № 4.	1.Підготувати реферати: «НЛП у груповій роботі з реабілітації» 2.«Психодраматичний підхід у груповій роботі з реабілітації» 3.Виписати основні методи роботи психолога у методах НЛП. Виписати основні методи роботи психолога у методах психодрами	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б – за підготовку і презентацію реферату 10 б. (ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).	Восьмий тиждень

		<p>Бэндлер Р. Трансформэйшн. Нейролингвистическое программирование и структура гипноза / Р. Бэндлер, Дж. Гриндер. СПб.: Изд-во "Петербург 21 век", 1995. - 317 с.</p> <p>Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. - 224 с.</p>			
<p>Тема9. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації. Арт-терапевтична група.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. 224 с.</p> <p>Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. 381 с.</p>	<p>Підготувати реферат: Арт-терапевтична група у реабілітації</p> <p>Виписати основні методи роботи психолога- арт-терапевта у роботі з реабілітації</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>10 б. (ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p> <p>10 б – за підготовку і</p>	<p>Дев'ятий тиждень</p>

		<p>Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.</p> <p>Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия СПб.: Питер Ком, 1999. 752 с.</p> <p>Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика -М.: Академический проект, 2000. - 240 с.</p> <p>Тараріна О.В. Практикум з арт- терапії: шкатулка майстра. К., Астамір-В, 2013.</p> <p>Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические</p>		<p>презентацію реферату</p>	
--	--	---	--	---------------------------------	--

		рекомендації. 4.2. - К., 1991. - 54 с.			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів</p> <ul style="list-style-type: none"> -опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); -підготовка і презентація реферату (максимум 10б); -робота в групі(кейси, дискусії, круглі столи тощо)- 5 б - індивідуальна робота (максимум 10 б); - конспект першоджерел з презентацією (максимум 10 б); - контрольна робота(максимум 10 балів); <p>Підсумковий контроль – залік - 50 балів Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання знань студентів:</p> <p>В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Групові форми роботи в реабілітації» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам курсу «Групові форми роботи в реабілітації»; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати: 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) 				

	<p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем, які передбачені навчальною програмою. характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з курсу які при цьому не завжди точно ним розуміються повно вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем курсу, наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмова робота представляє собою тестові завдання з курсу «Групові форми роботи в реабілітації», який охоплює такий вид проведення контролю як залік.</p> <p>Власне виконання індивідуальної роботи покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення, схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, розкриває рівень отриманих знань студентом.</p>
Семінарські заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку групових методів роботи у реабілітації. 2. Основні засади групової роботи в реабілітації. 3. Роль психолога-тренера у груповій роботі.

	<p>4. Методи групової роботи</p> <p>5. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації.</p> <p>Груп-аналітичний підхід. Групи динамічної психології (психосинтез).</p> <p>6. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації.</p> <p>Екзистенційно-гуманістична психотерапія. Гештальтпідхід.</p> <p>7. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації.</p> <p>Трансактний аналіз в групі. Когнітивно-поведінкова терапія.</p> <p>8. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації.</p> <p>Методи групової роботи в НЛП. Психодраматичний підхід.</p> <p>9. Психологічні напрямки групової роботи у реабілітації.</p> <p>Арт-терапевтична група.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення).</p> <p>Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 балів).</p>

7. Політика курсу

Політика курсу «Групові форми роботи в реабілітації» передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, виконати творчу роботу). У випадку невиконання студентами вищеозначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені

заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне вивчення навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Основна

1. Байрон А. Магия нейролингвистического программирования без тайн. СПб.: Изд-во "Петербург-XXI век", 1995. 176 с.
2. Берн Е. Ігри, у які грають люди / Ерік Берн ; пер. з англ. К. Меньшикової. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 256 с
3. Битянова Н.Р. Психология личностного роста. М.: Международная педагогическая академия, 1995. 64 с.
4. Борисова С.Е. Деловая игра как метод социально-психологического тренинга Вопросы психологии. 1999. № 4.
5. Бэндлер Р. Трансформэйшн. Нейролингвистическое программирование и структура гипноза / Р. Бэндлер, Дж. Гриндер. СПб.: Изд-во "Петербург 21 век", 1999.
6. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. М.: Изд-во "Ось 89", 2000. - 224 с.
7. Вачков И.В. Окна в мир тренинга. Методологические основы субъектного подхода к групповой работе . СПб.: Речь, 2004. - 272 с.
8. Вачков И.В. Психология тренинговой работы: Содержательные, организационные и методические аспекты ведения тренинговой группы / М.: Ексмо, 2007. - 400 с.
9. Групповая психотерапия. М.: Медицина, 1990. - 381 с.
10. Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1985. - 303 с.
11. Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия / Б.Д. Карвасарский. - СПб.: Питер Ком, 1999. - 752 с.
12. Киппер Д. Клинические ролевые игры и психодрама / Д. Киппер. - М.: Независимая фирма "Класс", 1993.- 224 с.
13. Кочюнас Р. Психотерапевтические группы: Теория и практика / Р. Кочюнас. - М.: Академический проект, 2000. - 240 с.
14. Кратохвилл С. Групповая психотерапия неврозов / С. Кратохвилл. - Варшава, 1979. - 215 с.
15. Кривцова С.В. Тренинг: навыки конструктивного взаимодействия с подростками / С.В. Кривцова, А.Е. Мухаматулина.- М.: Генезис, 1997. 192 с.
16. Леванова Е.А. Игра в тренинге. Возможности игрового взаимодействия. - СПб.: Питер, 2008. - 208 с.
17. Лейтц Г. Психодрама: теория и практика. Классическая психодрама Я.Л. Морено; пер. с нем. / Г. Лейтц.- М.: Издательская группа "Прогресс", "Универс", 1999.

- 18.Макшанов С.И. Психогимнастика в тренинге / С.И. Макшанов, Н.Ю. Хрящева. - Каталог. - Часть 1., СПб., 1993. - 108 с.
- 19.Макшанов С.И. Психология тренинга / С.И. Макшанов. - СПб., 1997. -214 с.
20. Нарахано К. Гештальт-терапия: Отношение и практика теоретического эмпиризма. К. Нарахано. - Воронеж: НПО "МОДЭК", 1995. - 304 с.
21. Ормонт Р. Луи. Групповая психотерапия: от теории к практике; пер. с англ. / Р. Луи Ормонт - Ч.1, СПб., 1998. - 134 с.
22. Пахальян В.Э. Групповой психологический тренинг: учебное пособие / В.Э. Пахальян. - СПб.: Питер, 2006. - 224 с.
23. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия: семья как терапевт; пер. с англ. / Н. Пезешкиан. - М.: Смысл, 1993. - 332 с.
24. Перлз Ф. Гештальт-подход и свидетель терапии; пер. с англ. / Ф. Перлз. - М., 1996. - 240 с.
25. Петровская Л.А. Теоретические и методические проблемы социально-психологического тренинга / Л.А. Петровская.- М.: Изд-во МГУ, 1982.168 с.
26. Петровская Л. А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг / Л.А. Петровская. - М.: Изд-во МГУ, 1989. - 216 с.
27. Петрушин С.В. Психологический тренинг в многочисленной группе / С.В. Петрушин. - М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2000. - 256 с.
28. Психогимнастика в тренинге / под ред. К. Ю. Хрящевой. - СПб.: Речь, Институт тренинга, 2000. - 256 с.
- 29.Психокоррекция. Теория и практика / под ред. Ю.С. Шевченко, В.П. Добриденя, О.Н. Усановой. - М. : НПЦ "Коррекция", 1995. - 222 с.
- 30.Пузиков В.Г. Технология ведения тренинга / В.Г. Пузиков. - СПб.: Речь, 2007. – 224.
- 31.Роджерс К. О групповой психотерапии / К. Роджерс; пер. с англ. - М.: Гиль - Эстель, 1993. - 224 с.
- 32.Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека/ общ. ред. Исениной Е. И. - М.: Изд. группа Прогресс, Универс, 1994. - 480 с.
- 33.Роджерс К. Клиентоцентрированная терапия / К. Роджерс; пер. с англ. -М.: "Рефл - бук", К.: "Ваклер", 1997. - 320 с. .
- 34 Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика; пер. с англ. / К. Рудестам. - М.: Прогресс, 1993. - 386 с.
35. Тараріна О.В. Практикум з арт-терапії: шкатулка майстра. К., Астамір-В, 2013.
- 36.Харин С.С. Искусство психотренинга. Заверши свой гештальт / С.С. Харин. - Мн.: Изд. В.П. Ильин, 1998. - 352 с.
- 37.Хохель С.О. Ступени сознания: учебник по становлению человека через развитие его качеств от Психологии Успеха до Духовного Развития / С.О. Хохель. - М.: Прогресс, 2000. - 448 с.

38. Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии / И. Ялом. - СПб.: Изд-во "Питер", 2000. - 640 с.
39. Ясвин В.А. Методические основы тренинга для педагогов // Образовательная среда. От моделирования к проектированию / В.А. Ясвин. - М., 2001.
40. Яценко Т.С. Социально-психологическое обучение в подготовке будущих учителей / Т.С. Яценко. - К., 1987. - 245 с.
41. Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка педагога к общению с учащимися: методические рекомендации / Т.С. Яценко. 4.2. - К., 1991. -
42. Яценко Т.С. Методы активного социально-психологического обучения: метод. рекомендации для студентов педагогических институтов . 4.2. - К.: РУМК, 19

Додаткова література

1. Горбатова Е.А. Теория и практика психологического тренинга: учебное пособие / Е.А. Горбатова. - СПб.: Речь, 2008. - 320 с.
2. Горбушина О.П. Психологический тренинг. Секреты проведения / О.П. Горбушина. - СПб.: Питер, 2008. - 176 с.
3. Гриндер Д. Из лягушек в принцы / Д. Гриндер, Р. Бендлер. - Воронеж: НПО "МОДЕК", 1993. - 208 с.
4. Джонсон Д.У. Тренинг общения и развития; пер. с англ. / Д.У. Джонсон. - М. : Издательская группа "Прогресс", 2000. - 248 с.
5. Долинська Л.В. Тренінг особистісно-професійної зрілості / Л.В. Долинська, О.В. Темрук. - К.: Марич, 2010. - 128 с.
6. Евтихов О.В. Практика психологического тренинга / О.В. Евтихов. -СПб.: Речь, 2004. - 256 с.
7. Зайцева Т.В. Теория психологического тренинга / Т.В. Зайцева. - СПб.; М., 2002. - 80 с.
8. Игровое моделирование. Методология и практика. - Новосибирск: Наука, 1987. - 230 с.
9. Игры - обучение, тренинг, досуг.../ под ред. В.В. Петрусинского [в четырех книгах]. - М.: Новая школа, 1994. - 368 с.
10. Исурина Г.Л. Групповая динамика в тренинговых группах // Журнал практического психолога. - 1999. - № 3.
11. Ли Д. Практика группового тренинга / Д. Ли. - СПб.: Питер, 2001. - 224 с. Макшанов С.И. Методологические аспекты профессионального тренинга // Вестник Вятского государственного университета. - 2006; вып. 3., 1992.
12. Прутченков А.С. Тренинг личностного роста: методические разработки занятий социально-психологического тренинга / А.С. Прутченков. - М., 1993. - 47 с.
13. Рутан Дж. Психодинамическая групповая психотерапия / Дж.Рутан, У. Стоун. - СПб.: Питер, 2002. - 400 с.

14. Сидоренко Е.В. Психодраматический и недирективный подходы в групповой работе с людьми: методические описания и комментарии / Е.В. Сидоренко. - СПб.
15. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика; пер. с нем / К. Фопель. - М.: Генезис, 2003. - 272 с.
16. Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение; пер. с нем. / К. Фопель. - М.: Генезис, 2003. - 368 с.
17. Фредерик П. Внутри и вне помойного ведра: практикум по гештальттерапии / П. Фредерик; пер. с англ. - СПб.: Изд-во "Петербург -XXI век", 1995. - 448 с.
18. Цветков Е. Тайные пружины человеческой психики, или как расширить сферу своего влияния / Е. Цветков. - М., 1993. - 80 с.
19. Шевцова И.В. Тренинг личностного роста / И. В. Шевцова. - СПб.: Речь, 2003. - 144 с..
20. Шевцова И.В. Тренинг тренеров: 9 дней личностного роста / И.В. Шевцова. - СПб.: Речь, 2006. - 128 с.
21. Эксакусто Т.В. Практикум по групповой психокоррекции: тренинги, упражнения, ролевые игры / Т.В. Эксакусто.- Ростов н/Д: Феникс, 2007. 339 с.
22. Шерток Л., де Соссюр Р. Рождение психоаналитика. От Месмера до Фрейда. – М.: Прогресс, 1991. - 288 с.

Викладач Мішиха Лариса Петрівна